

แม่บ้านงานเกษตร

พานิชย์ ยศปัญญา

น้ำสมุนไพรกระชายดำ ภูมิปัญญาชาวหล่มเก่า เพชรบูรณ์

อาจารย์สุนทรี เล่าว่า เดิมตนเองขายขนมจีนสูตรของคนหล่มเก่า เมื่อมีโอกาสไปภูเรือได้นำสูตรน้ำสมุนไพรกระชายดำมาปรับปรุงแล้วทดลองออกให้ลูกค้าชิม ปรากฏว่าได้รับความสนใจ จึงพัฒนาอย่างจริงจัง ทุกวันนี้ผลิตในนามกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรใจดีทอหะ ซึ่งมีสมาชิกอยู่ 30 คน แต่ปฏิบัติงานจริงราว 12 คน

น้ำสมุนไพรที่ได้ ประทับตรา "TW" ย่อมาจาก ทิวกรเกษตร นั้นเอง

เน้นที่สุขภาพ

กระชายดำที่นั้น ลือลั่นไม่น้อยเมื่อ 3-4 ปีที่ผ่านมา ซึ่งแหล่งใหญ่ผลิตอยู่ที่จังหวัดเลย เพชรบูรณ์ และพิษณุโลก

ราคากะชายดำที่ขายกันอยู่นั้น ภูเขาบไม่ น้อย เมื่อเดือนกรกฎาคม-เมษายน 2546 ราคา

ทางที่คุ้นเคยและเคยไปนั้น เมื่อถึงเวลาต้องเจียดเวลาไปสักครึ่งหนึ่งต่อปี

เชื่อว่าหลายคนมีเส้นทางของตัวเอง อาจจะ เป็นทางเหนือ อีสาน ตะวันออก กลาง และใต้

บางคนอาจจะเหมาทุกภาคของประเทศไทย แต่อาจจะหมุนเวียนเปลี่ยนไปตามฤดูกาล หนึ่งร้อนทะเลสวยๆ ทางใต้ เข้าสู่หน้าหนาว จึงย้ายไปทางเหนือ

เมื่อหัวลมหนาวเริ่มพัดมาอ่อนๆ เส้นทางที่ผู้คนสัญจรไปกันไม่น้อย โดยยึด กรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลาง คือถนนสาย กรุงเทพฯ-หล่มสัก จากนั้นจึงใช้เส้นทางสาย หล่มสัก-เลย โดยจุดหมายปลายทางอยู่ที่ อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย นอกจากภูเรือแล้ว บริเวณใกล้เคียง อย่างด่านซ้าย นาแห้ว หรือ

ริมโขงอย่างเชียงคาน ท่าลี่ เป็นท้องถิ่นที่น่าค้นหา นำไปเยี่ยมชม

น้ำสมุนไพรหล่มเก่า

ภูมิปัญญาคนเพชรบูรณ์

เมื่อใช้เส้นทางสาย กรุงเทพฯ-หล่มสัก และต่อไปยังหล่มสัก-เลย ครึ่งใด ต้องนึกถึง อาจารย์ทวี ดีทอง ทุกครั้งไป

ชายวัย 50 ปีเศษ ยังดูแข็งแรง ถือเป็นผู้ใหญ่ที่มีน้ำใจ เมื่อได้พูดคุยด้วย ครั้งใด ทำให้ได้ความรู้เพิ่ม ทุกครั้งไป

อาจารย์ทวี เป็นคนที่มิ

น้ำสมุนไพรและผลิตภัณฑ์อื่นๆ

พื้นเพเดิมอยู่อำเภอบางบ่อ บางพลี จังหวัดสมุทรปราการ แต่เพราะเรียนจบเกษตร จากเกษตรบางพระ ปัจจุบันคือคณะเกษตรศาสตร์ บางพระ สังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล อาจารย์จึงไปตั้งหลักแหล่งอยู่ที่อำเภอหล่มเก่า โดยสอนอยู่โรงเรียนหล่มเก่าวิทยาคม

นักเรียนมัธยมในยุคก่อนโน้น ที่เรียนโปรแกรมเกษตร ขณะที่เรียนอยู่ ไม่ค่อยมีใครชอบอาจารย์ทวีนัก แต่เมื่อจบออกมาแล้ว นักเรียนคนที่ไม่ค่อยชอบ จะประทับใจอาจารย์มากที่สุด

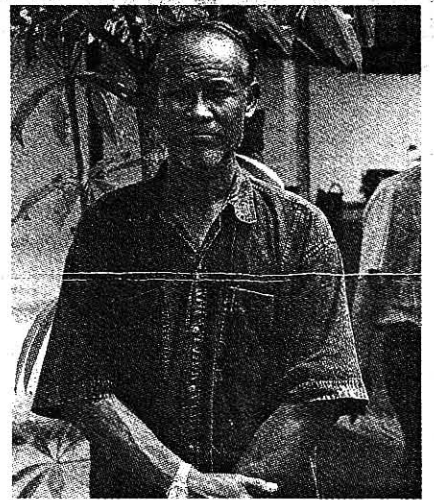
ผลงานที่ผ่านมา นั้น กระทั่งวงวิชาการประกาศให้อาจารย์ทวี เป็นครูเกษตรดีเด่นระดับประเทศ และรางวัลครูเกียรติยศ

ที่พักพิงของอาจารย์ทวี อยู่บ้านเลขที่ 142 หมู่ 1 ถนนหล่มสัก-เลย บ้านหนองบัวแก้ว ตำบลหล่มเก่า อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ 67120

เรื่องการสอนวิชาเกษตร เป็นที่รู้จักดีในแวดวง

งานทางด้านการศึกษา อาจารย์เป็นนักปฏิบัติคนหนึ่ง ที่เลือกลือมาก คือการขยายพันธุ์ไม้ ต้นไม้พันธุ์ดีพันธุ์แท้ เกษตรกรบริเวณใกล้เคียง รวมไปถึงคนทางภูเรือก็ซื้อไปปลูกจำนวนมาก

บริเวณรอบบ้านอาจารย์ มิได้ตั้งอยู่จำนวนมาก ไม่ผลมีมะขังชนิด ลูกโตๆ เงาะโรงเรียนหลายสิบต้น

อาจารย์ทวี ดีทอง

อาจารย์สุนทรี ดีทอง พาดูการหมัก

ให้ผลผลิตเยี่ยมยอด มะม่วงมีหลากหลายสายพันธุ์ ส่วนไม้ดอกไม้ประดับก็สวยๆ งามๆ ทั้งนั้น

เคยนำเรื่องราวอาจารย์ลงในนิตยสารเทคโนโลยีชาวบ้านนานพอสมควรแล้ว เมื่อมีโอกาสพบอาจารย์อีกครั้งหนึ่ง อาจารย์ชี้ไปที่ อาจารย์สุนทรี ภรรยาของอาจารย์พร้อมกับบอกให้คุยกับอาจารย์สุนทรี ซึ่งมีผลิตภัณฑ์เด่น น้ำสมุนไพรกระชายดำ

ปัจจุบันอาจารย์ทวี และอาจารย์สุนทรี เออร์ลีจากราชการแล้ว

กระชายดำแถบจังหวัดเลยก็โลกรัมละ 250 บาท บางครั้งญาติพี่น้องไปแบ่งซื้อ ยังไม่ขายให้ ต่อมาราวเดือนมิถุนายน 2547 ราคากะชายดำก็โลกรัมละ 10 บาท (อ่านว่าสิบบาท) ยังไม่มีคนซื้อ

จริงๆ แล้วกระชายดำมีคุณค่าอยู่ในตัว ที่ราคาผันผวน ขึ้นอยู่กับการจัดการและการขายที่ทำกันเกินจริง

บ้านเรารู้จักกระชายดำในรูปแบบของไวน์ รวมทั้งการนำมอดองสุรา โดยมีความเชื่อว่า จะช่วยเพิ่มพลัง รวมทั้งคุณสมบัติอื่นๆ

ในตำรายาโบราณบางฉบับ ที่บันทึกถึงการนำกระชายดำไปใช้เป็นสมุนไพรในหลายตำรับ เช่น คัมภีร์ "นพเกลา" ที่กล่าวกันว่าเป็นสุดยอดของตำรายาสมุนไพร ซึ่งมีตัวยาทั้งหมด 9 ชนิด กระชายดำเป็น 1 ใน 9 ชนิดนั้น

ลูกค้าอุดหนุนไม่ขาดสาย

ผู้ที่อยู่ทางไกล ถือว่า กระดาษดำเป็นของวิเศษ อย่างเกษตรกรเผ่าม้งที่ภูหินร่องกล้า ยามปวดท้อง แต่ไม่มียารักษา เขาเคี้ยวหัวกระดาษสดๆ แล้วกลืนลงท้อง ก็ช่วยบรรเทาอาการเจ็บปวดได้

ถามอาจารย์สุนทรที่ว่า ทำไมไม่ผลิตไวน์เหมือนอย่างที่คุณอื่นทำกัน

ได้รับคำตอบว่า

หนึ่ง...อาจารย์ทวี เลิกดื่มแล้ว (แสดงว่าเคยดื่ม) หากมีการผลิตไวน์ หน้าทีในการชิมต้องตกแก่อาจารย์ทวี ซึ่งตรงนี้ อาจารย์ทวีเสริมว่า ไม่อยากชิม

สอง...การทำไวน์นั้น หากฝีมือไม่แท้จริงแล้ว คงไปไม่ได้ไกล

สาม...น้ำสมุนไพรเป็นผลิตภัณฑ์ที่ดื่มเพื่อสุขภาพ แม้กระทั่งพระสงฆ์ ยังสามารถนำไปถวายได้

วัตถุดิบจากน้ำเพียงดิน

อาจารย์สุนทร บอกว่า ทุกวันนี้สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรโจะโหวะ หมูมวนเวียนกันมาทำงาน ซึ่งแต่ละคนมีรายได้เสริมจากอาชีพหลักเดือนละ 3,000 บาท เป็นอย่างน้อย สันนิษฐานมีปีนผลอีกต่างหาก

แหล่งวัตถุดิบนั้น อาจารย์สุนทร บอกว่า ชื่อจากหมู่บ้านน้ำเพียงดิน หมู่บ้านทับเบิก ชื่อของหมู่บ้านไฟระเบิดแท้ๆ บ้านน้ำเพียงดิน

ยังมีอีกหมู่บ้านหนึ่ง ชื่อน้ำผึ้ง อยู่ที่อำเภอหล่มเก่าเช่นกันคือ บ้านหินกลิ้ง (Rolling stone)

ส่วนคำว่า "โจะโหวะ" หากแปลเป็นภาษากลางก็น่าจะแปลว่า "ไม้" หรือ "กลองไม้" เป็นรูใหญ่เกิดจากการหลุดออก" อะไรทำนองนี้ไม่แน่ใจ

เข้าเรื่องดีกว่า

อาจารย์สุนทร ได้กรุณาบอกวิธีการผลิตน้ำสมุนไพรจากกระดาษดำ

ดังนี้

หนึ่ง...นำกระดาษดำมาล้างให้สะอาด

สอง...ทุบหรือตำกระดาษดำที่มีอยู่

บรรจุกู้ที่บ่อน้ำชื้อหามาก ได้รับ อย. และ จีเอ็มพี แล้ว

สาม...ต้มกระดาษดำ โดยใช้กระดาษดำ 10 กิโลกรัม น้ำ 20 ลิตร ต้มนานครึ่งชั่วโมง

สี่...เติมน้ำตาล อัตราส่วน 1 ต่อ 1 คือกระดาษดำ 10 กิโลกรัม น้ำตาล 10 กิโลกรัม ห้า...ทิ้งไว้ให้เย็น ทิ้งในถังสเตนเลส ทิ้งนาน 15-20 วัน

หก...กรองเอาเฉพาะน้ำใสๆ แล้วต้มฆ่าเชื้อ 2 ชั่วโมง

เจ็ด...เอาไปลงในขวดหมึก 80-90 องศาเซลเซียส เติมน้ำผึ้งอัตรา 1 ต่อ 1 จากนั้นบรรจุขวด โดยที่ขวดผ่านการฆ่าเชื้อ

ตลาดเริ่มจากท้องถิ่น จึงเข้าสู่ส่วนกลาง

อาจารย์สุนทร บอกว่า น้ำสมุนไพรกระดาษดำ ตรา TW จุดเด่นตรงที่ไม่มีแอลกอฮอล์ เป็นเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพได้ ผู้ที่ซื้อไปบางคน นำไปผสมน้ำและน้ำแข็ง เจือจางลง ก็ดื่มได้ดี

คุณสมบัติของกระดาษดำนั้น ช่วยให้ระบบขับถ่ายดี เลือกดลหมวนเวียน คนที่เคยท้องผูกช่วยได้

อาจารย์สุนทร บอกว่า ตนเองหันมาดื่มแล้วความดันลดลง

ถามว่าคุณสมบัติอย่างนี้สุขภาพประชาชนต้องการ

คือเรื่องอื่นๆ บ้างๆ นั้นมีจริงไหม

คำตอบที่ได้คือ หากมีการขับถ่ายดี เลือกดลหมวนเวียนดี ช่วยให้อย่างอื่นดีไปหมด

อาจารย์ทวี บอกว่า การหมักนั้นต้องใช้น้ำตาล เพื่อให้จุลินทรีย์ทำงาน ส่วนน้ำผึ้งเติมทีหลัง น้ำผึ้งซื้อจากศูนย์ผู้ผึ้ง ที่พิษณุโลก เป็นหน่วยงานของกรมส่งเสริมการเกษตร อาจารย์บอกว่า หากซื้อน้ำสมุนไพรเปิดดื่ม ควรเก็บไว้ในตู้เย็น แต่หากยังไม่เปิดสามารถวางไว้ในห้องธรรมดา

ถามถึงเรื่องการตลาด

อาจารย์สุนทร ตอบว่า เริ่มจาวางไว้ที่บ้าน เมื่อมีคนมารับประทานชมเงิน มีแต่คนถามหา จากนั้น ก็นำไปออกงานระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ปรากฏว่าคนสนใจ รวมทั้งผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์ ก็ให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

ทุกวันนี้จึงส่งขายทั่วไป วันที่ไปเยี่ยม อาจารย์บอกว่า เพิ่งส่งลงไปทางใต้ 2 ครั้ง

แหล่งจำหน่ายนั้น อาจารย์บอกว่า ที่กรุงเทพฯ ที่ห้างเดอะมอลล์ทุกสาขา

ที่อื่นมีศูนย์เจ้าสำราญ, หมู่บ้าน 4 ภาค ศูนย์ศิลปะพิพิธเศษบางไทร, ร้านรักบ้านเกิด พุทธมณฑลสาย 4, ศูนย์แพทย์แผนไทย กระทรวงสาธารณสุข, ร้านโชนไทย ทั้งโรบินสันขนาดใหญ่

นอกจากผลิตภัณฑ์ที่แนะนำมาแล้ว ที่บ้านอาจารย์ยังมีผลิตภัณฑ์อื่นจำหน่าย เพื่อเป็นตัวเลือกให้กับผู้สนใจ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำเองส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่ง

รับฝากขาย เป็นผลงานของเกษตรกรข้างเคียง ในโปรซัวร์ มีแนะนำไว้ดังนี้ สมุนไพรของสุราษฎร์ฐานแผ่นดินเมืองเพชร โสมแดงสุราษฎร์ดำในน้ำผึ้ง กระชายผง กระชายอบแห้ง กระชายดำสด น้ำผึ้ง และชาใบหม่อน ซึ่งแต่ละผลิตภัณฑ์ก็มีหลายขนาด

พูดคุยกับอาจารย์อยู่นานพอสมควร ได้ชิม น้ำสมุนไพรจากกระดาษดำแล้วประทับใจจริงๆ ขอขอบคุณ อาจารย์ทวี อาจารย์สุนทร ดีทอง และครอบครัว ภาพที่อาจารย์ทวีสวมเสื้อแจ๊คเก็ต ใส่หมวกกันน็อค ขับมอเตอร์ไซด์ นำไปร้านขนมจีนป่าสิรินธร เป็นภาพที่ทีมงานของพวกเขาประทับใจมาก ขนมจีนก็อร่อย

ใครที่ใช้เส้นทางสายกรุงเทพฯ-หล่มสัก และต่อไปสายหล่มสัก-เลย แวะเยี่ยมอาจารย์ทวีได้ อาจารย์อยู่เลยตลาดหล่มเก่าไป 2 กิโลเมตร อยู่ขวามือ

สำหรับโทรศัพท์ (056) 747-355 (056) 747-588 (01) 532-7448 และ (01) 565-6999

"มาถึงวันนี้ ผู้ผลิตไวน์ผลไม้และสุราพื้นบ้านของไทยเราเหลืออยู่ประมาณ 300 ราย หรือ 30 เปอร์เซ็นต์ จากผู้ผลิตทั้งหมดที่มีอยู่เดิม และในจำนวนนี้มีเพียง 9-10 รายเท่านั้น ที่เป็นรายที่สามารถสร้างผลกำไรของตัวเองได้"

นางเดือนจิตต์ วนะไชยเกียรติ อุปนายกสมาคม ผู้ผลิตไวน์ผลไม้และสุราพื้นบ้านไทย กล่าวถึงสภาพปัจจุบันของธุรกิจผลิตไวน์ผลไม้และสุราพื้นบ้านไทยจากเมื่อ 2 ปีก่อนนี้ มีแต่ความมืดมิด ไม่อาจออกเดินทางไปจังหวัดไหนหรือไปงานแสดงสินค้าจะพบกับผู้ผลิตที่นำผลิตภัณฑ์ของตนออกมาจำหน่ายอย่างถึกถิ้น แต่วันนี้เหลือเพียงไม่กี่ราย

ตอนหนึ่งพูดได้ว่า การผลิตไวน์ผลไม้และสุราพื้นบ้านของไทย ได้รับการสนับสนุนน้อยลงจากภาครัฐ ลงมากกว่าแต่ก่อน

การสนับสนุนจากทั้งภาครัฐ โดยเฉพาะในเรื่องของตลาดยังเป็นสิ่งที่เราต้องการอยู่ อุปนายกกล่าวและว่า หากมองถึงศักยภาพของไวน์ผลไม้ไทยนั้น เรียกว่ามีจุดแข็งที่สามารถไปแข่งขันในตลาดต่างประเทศได้อย่างมาก เพราะไทยเป็นประเทศเดียวที่ผลิตไวน์ผลไม้และจากสมุนไพร ดังนั้น หากได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในเรื่องการจัดการ เรื่องคุณภาพของไวน์ด้วย ทำให้ผู้ประกอบการสามารถมีมาตรฐานการผลิตที่ได้รับการยอมรับ ก็จะส่งผลให้ธุรกิจสามารถก้าวไปได้อย่างมั่นคง

แต่อย่างไรก็ตาม ในขณะนี้ทางสมาคมผู้ผลิตไวน์ผลไม้และสุราพื้นบ้านไทย ได้ให้ความร่วมมือกับผู้ผลิตไวน์จากฝรั่งเศส ในแง่ความร่วมมือจากวิชาการเพื่อยกระดับการผลิตไวน์ของมวลสมาชิก โดยเมื่อวันที่ 15 ตุลาคมที่ผ่านมา สมาคมผู้ผลิตไวน์ผลไม้และสุราพื้นบ้านไทย โดยมีนางเดือนจิตต์ อุปนายกสมาคมฯ ได้เป็นตัวแทนลงนามในสัญญาความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพในการผลิตไวน์กับ นายเทียร์ วิลด์ ซีโออี บริษัท เลไวเนตอพรองซ์ ในฐานะตัวแทนสมาคมผู้ผลิตไวน์ภูมิภาค Bordeaux ประเทศฝรั่งเศส โดยความร่วมมือนี้ จะมีระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 15 ตุลาคม 2547 ถึงวันที่ 15 ตุลาคม 2550

เหตุผลสำคัญที่ทำให้เกิดความร่วมมือดังกล่าว ทางอุปนายกสมาคมผู้ผลิตไวน์ผลไม้และสุราพื้นบ้านไทย บอกว่า ความร่วมมือในการร่วมมือกันนี้ได้เริ่มขึ้นเมื่อปี 2545 โดยได้พูดคุยและตกลงกันเบื้องต้นเกี่ยวกับการขยายตลาดเพื่อส่งออกสินค้าไวน์ไทยไปยังประเทศฝรั่งเศส โดยในขณะนี้ มี นายซีอีอี ไมโนยงค์ ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม